

การนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
A PROPOSED GUIDELINE FOR TEACHER'S IN ORGANIZING OUTDOOR PLAY FOR
PRESCHOOLERS

นางสาวเพ็ญไพร รัตนวงศ์ *

Plengprai Rattanawong

อาจารย์ ดร.ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์ **

Pattamasiri Teeranurak Jaruchainiwat, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล 2) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล 3) เพื่อกำหนดแนวทางในการสนับสนุนครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ตัวอย่างประชากร คือ ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 397 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ได้แก่ การจัดสรรเวลา การจัดพื้นที่ และการจัดสื่อ อุปกรณ์ ด้านการจัดการเล่น ได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ และการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ด้านบทบาทครู ได้แก่ การมีส่วนร่วม การเป็นผู้สนับสนุน และการให้ความช่วยเหลือ 2) ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การวางแผน รองลงมาคือ การจัดการเล่น และบทบาทครู ตามลำดับ โดยความต้องการจำเป็นมากที่สุดด้านการวางแผน คือ การจัดพื้นที่ ด้านการจัดการเล่น คือ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา และด้านบทบาทครู คือ การมีส่วนร่วมและการเป็นผู้สนับสนุน 3) แนวทางการส่งเสริมครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ในด้านการวางแผน คือ การสร้างแรงจูงใจให้ครูเห็นความสำคัญของพื้นที่นอกห้องเรียน ด้านการจัดการเล่น คือ การให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการบูรณาการพัฒนาการ 4 ด้าน และด้านบทบาทครู คือ การสร้างความตระหนักให้แก่ครูเกี่ยวกับบทบาทในการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กให้แก่ครู

* นิสิตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: plengprairat@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: pattamasiri@hotmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the need of having teachers organizing outdoor play for preschoolers 2) to prioritized essential aspects involve in organizing outdoor play for preschoolers by teachers 3) to propose an approach in supporting teachers in organizing outdoor play for preschoolers. The sample was 397 preschool teachers in school under the office of the basic education. Research instruments were questionnaire and Focus Group. The results were as follows; 1) The mean scores of performance for teachers organizing outdoor play for preschoolers competency in reality were significantly different from the mean scores of it should be at .01 in all aspects as follows; planning included time, space and material management. Activities organizing included foster physical, socio-emotional and cognitive improvement. Teachers' role included teachers' role as participant, supporter and helper. 2) the most critical needs was planning, child development and teacher's role. In planning was outdoor space management. In child developer was foster cognitive improvement. In teachers' role were teachers' role as participant and supporter. 3) The most important approach to develop teacher for planning is motivating teachers to recognize the value of outdoor space. For child developer is training teachers about integration activities. For teachers' role were create awareness about teachers' role as participant and supporter.

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น, การเล่นนอกห้องเรียน, ครูอนุบาล

KEYWORDS: NEEDS ASSESSMENT / OUTDOOR PLAY / PRESCHOOL TEACHERS

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ระบุถึงแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปีว่าควรจัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับเด็กนั้น ไม่ควรจัดเฉพาะการเรียนรู้ การสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ควรจัดการศึกษานอกห้องเรียนด้วย หลักสูตรอนุบาลจุฬาลักษณ์ (2551) ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี ได้ระบุว่าการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกห้องเรียนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากสภาพแวดล้อมรอบตัวสามารถสร้างความรู้สึกระตือรือร้น และสนใจให้เด็กอยากรู้อยากเห็น

การเล่นนอกห้องเรียนไม่ว่าจะอยู่ในร่มหรือกลางแจ้ง ไม่ควรเป็นกิจกรรมที่ปล่อยให้เด็กเล่นโดยไร้จุดหมาย แต่ควรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความคิด และทักษะใหม่ๆ สอดคล้องกับกุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ที่กล่าวว่ากิจกรรมนอกห้องเรียนมีความสำคัญเทียบเท่ากับกิจกรรมในห้องเรียน เนื่องจากกิจกรรมและสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนสามารถเอื้อต่อการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้หลายด้าน เช่น การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์กันของร่างกาย การพัฒนาภาษา สังคม และการสร้างสรรค์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อครูได้ใช้สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนอย่างคุ้มค่า และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นอกจากนี้ White (2011) กล่าวเพิ่มเติมว่า การเปิดโอกาสให้เด็กได้ออกมาเล่นนอกห้องเรียน เป็นการกระตุ้นให้เด็กได้ทำสิ่งใหม่ที่ท้าทาย ได้รู้จักความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในหลายด้าน เช่น ด้านร่างกาย เด็กจะได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ผ่านการเคลื่อนไหวและการใช้ประสาทสัมผัสที่จะช่วยส่งเสริมให้พัฒนาการทางด้านร่างกายดีขึ้น ด้านอารมณ์ช่วยให้เด็กได้แสดงอารมณ์ก้าวร้าวของตนอย่างเหมาะสม ด้านสังคม เด็กจะได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านสติปัญญา เด็กจะได้สัมผัสกับสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างใกล้ชิด เรียนรู้การเผชิญปัญหา และการแก้ปัญหาจากประสบการณ์ตรง และด้านจิตใจ เด็กจะได้สัมผัสและซาบซึ้งกับธรรมชาติ

DeBord และคณะ (2002) ได้ระบุหลักการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ดีสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้านด้วยกัน คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม หมายถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ปลอดภัย และเป็นธรรมชาติ ด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเด็ก เด็กกับผู้ใหญ่ และเด็กกับธรรมชาติรอบตัว ด้านการจัดสรรพื้นที่ หมายถึงความหลากหลาย ความยืดหยุ่น และความพอเพียงสำหรับการเล่นของเด็ก ด้านการจัดการเล่น หมายถึงการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน บูรณาการสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร และจัดตามความสนใจของเด็ก และด้านสุดท้ายคือ ด้านบทบาทครู หมายถึงการอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และช่วยเหลือเด็กในการเล่นนอกห้องเรียน นอกจากนี้ Tovey (2007) ได้กำหนดบทบาทของครูที่มีต่อการเรียนนอกห้องเรียนของเด็กปฐมวัยไว้ 8 ด้านดังนี้ ด้านการเป็นผู้จัดสรรเวลา ด้านการจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้สำหรับการเล่น ด้านความรับผิดชอบ ด้านการเข้าไปอยู่ในโลกของเด็ก ด้านการให้ความช่วยเหลือเด็กในการต่อรองและรักษาการเล่นเอาไว้ ด้านการสนับสนุนการเล่นแบบท้าทาย การมีส่วนร่วมในการพูดคุยกับเด็ก และด้านการสังเกต สนับสนุน และขยายขอบเขตการเล่นของเด็ก จะเห็นได้ว่าครูคือผู้ที่มามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนของเด็กเป็นอย่างมาก และ Decker และ Decker (2005) ได้กล่าวว่าการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความต้องการของเด็ก และการจัดกิจกรรมควรตอบสนองต่อเป้าหมายหลักสูตร พร้อมทั้งส่งเสริมการดูแลอนุรักษ์ธรรมชาติ

งานวิจัยจำนวนมากค้นพบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนนอกห้องเรียนของเด็ก จากรายงานการวิจัยของ Tucker (2008) พบว่า เด็กปฐมวัยมากกว่าครึ่งใช้เวลาในการทำกิจกรรมกลางแจ้งต่ำกว่ามาตรฐานซึ่งกำหนดโดยสมาคมการกีฬาและพลศึกษาแห่งชาติ (the National Association for Sport and Physical Education (NASPE)) ที่ระบุว่าเด็กควรใช้เวลาทำกิจกรรมกลางแจ้งมากกว่า 1 ชั่วโมงขึ้นไปในแต่ละวัน นอกจากนี้ผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) พบว่าครูผู้สอนบางส่วนไม่ได้จัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวมให้แก่เด็กอย่างแท้จริง อีกทั้งยังให้ข้อเสนอแนะว่าควรส่งเสริมการเจริญเติบโต และพัฒนาการทางด้านร่างกาย ส่งเสริมพัฒนาการด้านการทรงตัวและประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อ พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ให้มีความแข็งแรง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เน้นการตัดสินใจ เลือกตัดสินใจและลงมือปฏิบัติ ซึ่ง พัทธินี วัชรานันท์ (2545) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาคกลาง พบว่าครูไม่กำหนดขอบเขตแน่นอนของพื้นที่ในการทำกิจกรรม การจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ยังไม่หลากหลาย มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งไม่ได้จัดวางสื่อ อุปกรณ์ให้อยู่ในระดับสายตาเด็ก นอกจากนี้ พัทธินี วัชรานันท์ (2549) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาลกรุงเทพมหานคร พบว่าครูบางส่วนขาดความรู้ในการจัดการเล่นและส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน อีกทั้งครูไม่让孩子ได้เล่น และเรียนรู้ตามตารางกิจกรรมประจำวันที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แต่ให้เฉพาะเด็กที่ทำงานเสร็จเรียบร้อยก่อนได้ออกไปเล่นเพื่อรอให้เพื่อนคนอื่นทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ หรือเพื่อเป็นรางวัลแก่เด็กที่ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อย

จากผลการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่น่าเสนอข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การเล่นนอกห้องเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งในด้านการพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ และมัดเล็ก การพัฒนาด้านสังคม อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา อย่างไรก็ตามมีผลจากงานวิจัยจำนวนมากทั้งในและต่างประเทศ แสดงให้เห็นถึงปัญหาของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็กวัยอนุบาลว่ายังขาดความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็กวัยอนุบาล อีกทั้งยังไม่มีงานวิจัยใดศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัย

เกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั่วประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นพื้นฐานอันจะนำไปสู่การแก้ไข และการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของครูในการจัดกิจกรรมการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลตามความต้องการจำเป็นได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
2. เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
3. เพื่อกำหนดแนวทางในการสนับสนุนครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ศึกษาหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูอนุบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 60,818 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) โดยใช้เกณฑ์การจำแนกตามสังกัด และภาค ดังตารางต่อไปนี้

2.1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูอนุบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 397 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยคำนวณขนาดตัวอย่างประชากรโดยใช้สูตรของ Yamane (1973 อ้างถึงใน วรณี แกมเกตุ, 2551) เพื่อประมาณค่าสัดส่วนประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้คลาดเคลื่อนได้ ± 5 ได้ขนาดตัวอย่างประชากร 397 คน

2.1.2 ผู้วิจัยคำนวณหาจำนวนตัวอย่างประชากรครูอนุบาลในแต่ละภาค โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified sampling) (วรณี แกมเกตุ, 2551)

2.2 กำหนดผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเพิ่มเติมโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 9 คน ประกอบด้วย นักวิชาการและอาจารย์มหาวิทยาลัยศึกษานิเทศก์ และครู เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของความต้องการจำเป็นและเสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับครูอนุบาล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของครูอนุบาลจำนวน 1 ชุด และประเด็นคำถามการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางสำหรับครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำนวน 1 ชุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แบบสอบถามครูอนุบาล เรื่องความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยข้อคำถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นที่กำลังปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการสอน ขนาดของโรงเรียนที่สอน และพื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้สำหรับทำกิจกรรมภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพื่อสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล จำนวน 45 ข้อ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน จำนวน 15 ข้อ 2) ด้านการจัดการเรียน จำนวน 15 ข้อ และ 3) ด้านบทบาทครู จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ การปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในสภาพที่เป็นจริง และการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในสภาพที่ควรจะเป็น

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่ครูพบในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล เป็นข้อคำถามแบบเขียนตอบ

3.2 แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม เป็นข้อคำถามแบบมีโครงสร้างลักษณะปลายเปิดในประเด็นเกี่ยวกับการจัดเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน จำนวน 4 ข้อ 2) ด้านการจัดการเรียน จำนวน 4 ข้อ และ 3) ด้านบทบาทครู จำนวน 4 ข้อ

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด และองค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย

4.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสังเกตพฤติกรรมครูในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนนอกห้องเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการออกแบบเครื่องมือวิจัย โดยลงพื้นที่ในโรงเรียนที่อยู่ในเขตเมือง คือ โรงเรียนพญาไท และโรงเรียนที่อยู่ในเขตชนบท คือ โรงเรียนชุมชนวัดดอนคลัง มิตรภาพที่ 178 รวมทั้งสิ้น 2 โรงเรียน โดยใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมครูโรงเรียนละ 2 วัน

4.3 กำหนดโครงสร้างเนื้อหา และข้อคำถามในแบบสอบถาม และแนวคำถามในการสนทนากลุ่มตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

4.4 สร้างแบบสอบถาม และแนวคำถามการสนทนากลุ่มตามขอบข่ายเนื้อหาในกรอบแนวคิดการวิจัย และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.5.1 นำเครื่องมือทั้ง 2 ชุด เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) รวมถึงตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษาโดยกำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนน

4.5.2 นำผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านมาคำนวณค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เป็นรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์ให้ความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ต้องมีค่าดัชนี IOC มากกว่า 0.5 ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 - 1.0 แสดงว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

5.1.1 ส่งจดหมายขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียน สำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.2 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์โดยมีการสอดซองติดแสตมป์ พร้อมแนบหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร โดยขอความอนุเคราะห์ให้ทางโรงเรียนส่งแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์

5.1.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาไปตรวจสอบหาความสมบูรณ์ของข้อมูล พบว่ามีความสมบูรณ์ทุกฉบับ ทั้งหมด 322 ชุด คิดเป็นร้อยละ 81.1 แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.4 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการออกแบบประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group interview)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group interview) ดังนี้

5.2.1 ดำเนินการติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน

5.2.2 ดำเนินการสนทนากลุ่ม 1 วัน ใช้ระยะเวลา 3 ชั่วโมง ณ ห้องประชุมโรงเรียนเกษมพิทยา โดยผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมกันอภิปราย และจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุของความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนา เรื่องสาเหตุของความต้องการจำเป็นและแนวทางเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

6. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล ดำเนินการดังนี้

6.1 การวิเคราะห์แบบสอบถาม ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

6.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

6.1.2 ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์โดยหาค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการปฏิบัติในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในสภาพที่เป็นจริง และค่าเฉลี่ยการปฏิบัติในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในสภาพที่ควรจะเป็น และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการปฏิบัติในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในสภาพที่เป็นจริง และค่าเฉลี่ยการปฏิบัติในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลในสภาพที่ควรจะเป็น โดยการทดสอบค่าที (t-test) ด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

6.1.3 ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และนำเสนอด้วยการบรรยาย

6.1.4 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) โดยดัชนี PNI_{Modified} แล้วนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

6.1.5 การวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็นและแนวทางส่งเสริมครูในการจัดการเรียนนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูอนุบาล

ครูอนุบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาการศึกษาปฐมวัย ปัจจุบันประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยมีเด็กในห้องเรียนระหว่าง 11 – 20 คน มีประสบการณ์การสอนในระดับอนุบาลต่ำกว่า 5 ปี ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยในโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้สำหรับทำกิจกรรมนอกอาคาร คือ สนามเด็กเล่นและพื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้ในอาคาร คือ ห้องสมุด

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน

โดยภาพรวม ครูอนุบาลมีการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนตามสภาพจริงอยู่ในระดับสูง 2 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านบทบาทครู มีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการเล่น และด้านการวางแผน ตามลำดับ

การปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมากทุกด้าน โดยด้านบทบาทครู มีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเล่น และด้านการวางแผน ตามลำดับ

การทดสอบค่าที่พบว่า ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลจำแนกตามสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นในทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

1. ด้านการวางแผน

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของครูในการจัดกิจกรรมการเล่นและการเรียนรู้ในห้องเรียนด้านการวางแผน จากครูผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 322 คน ครูพบปัญหาและอุปสรรคทั้งสิ้น 128 คน ดังนี้

ครูพบว่า สถานที่ในการทำกิจกรรมไม่เพียงพอ คับแคบ สถานการณ์และสภาพแวดล้อมไม่ปลอดภัยและไม่พร้อมต่อการเรียนและการเรียนรู้ในห้องเรียน พื้นที่ไม่มีความหลากหลาย เช่น ไม่มีแปลงผัก ต้นไม้ ดอกไม้ ภูมิทัศน์ นอกจากนี้ยังขาดแคลนงบประมาณในการจัดเตรียมพื้นที่ในการเล่นนอกห้องเรียนของเด็ก

2. ด้านการจัดการเล่น

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของครูในการจัดกิจกรรมการเล่นและการเรียนรู้ในห้องเรียนด้านการจัดกิจกรรม จากครูผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 322 คน ครูพบปัญหาและอุปสรรคทั้งสิ้น 138 คน ดังนี้

ครูพบว่า จำนวนเด็กต่อห้องมีอัตราส่วนมากเกินไป เด็กไม่มีสมาธิ ไม่สนใจครู เด็กไม่มีระเบียบวินัยและไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำร่วมกันขณะออกมาเล่นนอกห้องเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า สื่อ อุปกรณ์การเล่นไม่เพียงพอ อีกทั้งสถานที่เล่นคับแคบ และขาดแคลนแหล่งเรียนรู้

3. ด้านบทบาทครู

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของครูในการจัดกิจกรรมการเล่นและการเรียนรู้ในห้องเรียนด้านบทบาทครู จากครูผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 322 คน ครูพบปัญหาและอุปสรรคทั้งสิ้น 85 คน ดังนี้

ครูพบว่า ครูไม่จบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง และครูต้องทำงานหลายหน้าที่ มีภาระงานนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนมาก นอกจากนี้ ครูยังพบว่าจำนวนเด็กต่อห้องมีมากเกินไป

4. ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครูในการจัดเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

การจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ผลการวิจัยพบว่า ครูอนุบาลมีความต้องการจำเป็นในการจัดการเล่น

นอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาลด้านการวางแผน มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเล่น และด้านบทบาทครูตามลำดับ

4.1 ด้านการวางแผน พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นใน การจัดสภาพแวดล้อม เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การจัดสื่อ อุปกรณ์ และการจัดสรรเวลา ตามลำดับ

4.2 ด้านการจัดการเล่น พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ และการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ตามลำดับ

4.3 ด้านบทบาทครู พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วม และการเป็นผู้สนับสนุน เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การให้ความช่วยเหลือ ตามลำดับ

5. ผลการวิเคราะห์สาเหตุความต้องการจำเป็น และแนวทางสนับสนุนครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนจากการสนทนากลุ่ม

5.1 ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ด้านการวางแผน

สาเหตุของความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

1) ครูมองว่าสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถวางแผนในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดเตรียม และการปฏิบัติของตนเอง

2) ครูขาดทัศนคติที่ดี ขาดความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่เพื่อส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียน

3) ครูมองว่าการจัดพื้นที่นอกห้องเรียนเป็นเรื่องของการทำตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายใน และภายนอก มากกว่าการจัดพื้นที่เพื่อส่งเสริมการเล่นของเด็ก

แนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

1) การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองให้กับครู เพื่อให้ครูเปลี่ยนทัศนคติและเห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก โดยอาศัยการสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน และการทำงานเป็นทีม

2) ผู้บริหารให้การสนับสนุน อำนาจความสะดวก ให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่ครู ทั้งในด้านการจัดสรรงบประมาณ การจัดอบรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

3) การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้านการจัดสรรพื้นที่ในการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล

5.2 ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเล่น

สาเหตุของความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

1) ครูขาดความเข้าใจ ขาดทักษะในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาเมื่อนำเด็กออกเล่นนอกห้องเรียน

2) ครูให้ความสำคัญในการขยายประสบการณ์ด้านสติปัญญาผ่านการเล่นนอกห้องเรียนน้อย แต่เน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย และการดูแลความปลอดภัยมากกว่า

3) ครูขาดการวางแผน การเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสติปัญญาโดยใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวทางสนับสนุนครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

1) การให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ บูรณาการพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน

2) การส่งเสริมให้ครูมีบทบาทในการเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ด้วยการยอมรับความคิดเห็นและยอมรับความสามารถของเด็ก

3) ผู้บริหารให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่ครู ทั้งด้านการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครู และการนำเสนอตัวอย่างที่ดีในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ดีแก่ครู

5.3 ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ด้านบทบาทครู เรื่อง การมีส่วนร่วม และการเป็นผู้สนับสนุน

สาเหตุของความต้องการจำเป็นของครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

- 1) ครูมีความเชื่อว่าการออกนอกห้องเรียนคือการปล่อยให้เด็กเล่นอิสระ และส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จึงไม่มีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก
- 2) ครูเชื่อแบบครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม
- 3) ครูเชื่อว่าตนเองมีบทบาทเป็นผู้จัดเตรียม และควบคุมชั้นเรียน จึงไม่คิดว่าตนเองต้องเล่นร่วมกับเด็ก

แนวทางการสนับสนุนครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

- 1) การสร้างความตระหนักให้แก่ครู เกี่ยวกับบทบาทในการมีส่วนร่วมและเป็นผู้สนับสนุนการเล่นของเด็กที่ถูกต้อง
- 2) การเปลี่ยนวิธีการให้ความรู้แก่ครู โดยให้ครูได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงกับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง เกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้นอกห้องเรียน
- 3) ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (ทำ KPI ร่วมกัน) เกี่ยวกับบทบาทของครู เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้แก่เด็ก

อภิปรายผล

1. ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้พื้นที่นอกห้องเรียนในการจัดการเล่นให้แก่เด็กวัยอนุบาล

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการวางแผนการจัดพื้นที่ที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียน เป็นลำดับที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า ครูมีระดับการปฏิบัติในสภาพจริงด้านการจัดพื้นที่เป็นลำดับสุดท้าย แต่ในทางกลับกันครูมีระดับการปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็นสูงสุด แสดงให้เห็นว่าครูมีความคาดหวังเกี่ยวกับความพร้อมด้านพื้นที่นอกห้องเรียนเป็นอย่างมาก แต่ในสภาพจริงของโรงเรียนกลับมีการปฏิบัติในระดับน้อย สอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ที่สุดที่ครูพบในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน คือ โรงเรียนมีสถานที่ทำกิจกรรมคับแคบ ไม่เพียงพอ ไม่ปลอดภัย ไม่พร้อมสำหรับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนให้กับเด็กวัยอนุบาล จากข้อมูลของระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) แสดงข้อมูลให้เห็นว่าโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทุกโรง เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษาบางโรงจัดการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้ต้องใช้พื้นที่ในโรงเรียนร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พชรินทร์ ลิ้มสุปรียา รัตน์ (2549) ที่ว่า ปัญหาอันดับแรกที่เกิดจากการสำรวจสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร คือ สนามเด็กเล่นมีขนาดเล็กเกินไป ไม่เพียงพอต่อการใช้งานสำหรับเด็กอนุบาล นอกจากนี้สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีพื้นสนามเป็นพื้นปูนซีเมนต์ ทำให้ไม่ปลอดภัยต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ

ในทางกลับกันการที่ครูมองว่าการจัดพื้นที่ที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียนเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าครูยังไม่สามารถจัดการเล่นโดยการประยุกต์ใช้พื้นที่นอกห้องเรียนให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ เนื่องจากครูมีมุมมองเกี่ยวกับพื้นที่นอกห้องเรียนที่จำกัดเฉพาะด้านสื่อ อุปกรณ์ ขนาดพื้นที่สนามและเครื่องเล่นสนาม แต่ในความเป็นจริงแล้ว พื้นที่นอกห้องเรียนที่อยู่ในโรงเรียนนั้น ไม่ได้จำกัดเฉพาะสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น หากแต่มีทั้งความเป็นธรรมชาติได้แก่ต้นไม้ ดอกไม้ที่ขึ้นอยู่ทั่วไป หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกอาคารเรียนต่างก็ถือเป็นพื้นที่เล่นนอกห้องเรียน

เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับสาเหตุของความต้องการจำเป็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ครูมองเรื่องพื้นที่นอกห้องเรียนเป็นปัจจัยสำคัญมีผลต่อการวางแผนในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนของครู โดยไม่ได้คำนึงถึงการปฏิบัติของตนเอง ดังที่ Tovey (2007) ได้กล่าวถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่นอกห้องเรียนเอาไว้ว่า เด็กอาจจะไม่ได้ใช้พื้นที่ต่างๆ นอกห้องเรียนตามจุดประสงค์ของผู้ออกแบบ เช่น เด็กอาจจะไม่ได้เล่นกระดานลื่นเพียงแค่ลื่นไถล แต่อาจเชื่อมโยงกับการเล่นบทบาทสมมติเป็นอัศวินได้ พื้นที่เล็กๆ หลังพุ่มไม้ เป็นพื้นที่ที่จะช่วยส่งเสริมการเข้าสังคมให้แก่เด็ก เพราะเป็นพื้นที่ๆ เด็กมักจะชอบนั่งคุย นั่งเล่น เพราะรู้สึกว่าเป็นสถานที่พิเศษที่ตนเองสามารถมีความลับจากผู้อื่นได้ หรือในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ต้นไม้ ดอกไม้ เด็กสามารถเรียนรู้ได้จากสัตว์ตัวเล็กๆ หนอน ผีเสื้อ และสามารถฝึกกล้ามเนื้อจากการปีนป่ายต้นไม้ได้

ผลการจัดการประชุมกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาครูในด้านการวางแผนการจัดสรรพื้นที่ที่ส่งเสริมการเล่นนอกห้องเรียน สรุปว่า การสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน การทำงานเป็นทีม จะช่วยสร้างแรงจูงใจและช่วยให้ครูเปลี่ยนวิธีคิด และสามารถประยุกต์ใช้พื้นที่ในการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนให้แก่เด็กได้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) มาตรา 9 ได้ระบุบทบาทของผู้อำนวยการโรงเรียนในการบริหารงานไว้ว่า ผู้บริหารเป็นผู้สนับสนุนการบริหารจัดการด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ส่งเสริมครูและบุคลากรในการจัดการศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม และปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งสรุป ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารต้องทำงานร่วมกับครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดการศึกษาให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ Guskey (2000) ที่ว่า การจะพัฒนาครูให้ประสบผลสำเร็จนั้นควรเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ แต่มีการกำหนดเป้าหมายที่กว้างไกล ร่วมมือทำงานกันเป็นทีม ให้การสนับสนุน ติดตาม และกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ Senge และคณะ (1994) กล่าวว่า การทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้ และใช้ประโยชน์จากการแบ่งปันนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางความคิด อีกทั้งยังเป็นการเปิดมุมมองที่หลากหลาย ขยายขอบเขตการรับรู้ มีความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การพัฒนาตนเองในที่สุด

2. ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการเล่นนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นลำดับที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า ครูมีระดับการปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาในสภาพที่เป็นจริง เป็นลำดับสุดท้าย สัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็น ซึ่งเป็นลำดับสุดท้ายเช่นกัน แสดงให้เห็นว่า ครูให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาในการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กน้อย และให้ความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ มากกว่า โดยเฉพาะการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ซึ่งมีระดับการปฏิบัติทั้งในสภาพที่เป็นจริงและในสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับรายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551 – 2552 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ได้กล่าวถึงนโยบายการจัดการเรียนรู้ปฐมวัย ไว้ว่า ควรเร่งบูรณาการระบบการศึกษาให้ครอบคลุมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะเรื่องสติปัญญาและอารมณ์ เนื่องจากการประเมิน คุณภาพเด็ก พบว่า พัฒนาการด้านสติปัญญากับด้านอารมณ์ เป็นด้านที่มีพัฒนาการต่ำกว่าด้านอื่น

จากสาเหตุความต้องการจำเป็นที่ได้จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาเมื่อนำเด็กออกไปเล่นนอกห้องเรียน ครูยังไม่สามารถบูรณาการการจัดการเล่นนอกห้องเรียนในการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน ทั้งๆ ที่การเรียนรู้นอกห้องเรียนนั้นมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก DeBord และคณะ (2002) กล่าวว่า การเล่น

นอกห้องเรียนควรเป็นกิจกรรมที่พัฒนาเด็กทุกด้าน โดยครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในความต้องการ พัฒนาการ และการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็ก การออกแบบพื้นที่และกิจกรรมที่ดีจะช่วยให้เด็ก สามารถสำรวจ สืบค้น เคลื่อนไหว และเรียนรู้การแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ นอกจากนี้ครูยังสามารถบูรณาการ การเรียนรู้อย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็น ศิลปะ วิทยาศาสตร์ ภาษา คณิตศาสตร์ เข้ากับการเล่นนอกห้องเรียน ได้อีกด้วย

ผลการจัดการประชุมกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา สรุปว่า การให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการ และตัวอย่างที่ หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเล่นและเรียนรู้นอกห้องเรียนที่บูรณาการการส่งเสริมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน จะช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่พัฒนาเด็กได้อย่างเป็นองค์รวม โดย White (2011) ได้กล่าวถึงแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเล่นนอกห้องเรียน ในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ สังคม ด้านจิตใจ และด้านสติปัญญาไว้ว่า ในด้านร่างกาย เด็กจะได้ใช้กล้ามเนื้อที่ดีขึ้น พัฒนาการใช้มือ ความสัมพันธ์ มือ – ตา เด็กจะได้ออกกำลังกายและใช้กล้ามเนื้อทุกส่วนผ่านการวิ่งเล่น การเคลื่อนไหวร่างกายส่วนต่างๆ อย่างอิสระ ด้านอารมณ์ จิตใจ เด็กจะได้สัมผัสชื่นชมธรรมชาติที่สวยงามผ่านการมอง การดมกลิ่น การได้ยิน เสียง การเคลื่อนไหวอย่างอิสระ และการเล่นอย่างท้าทาย ด้านสังคม เด็กจะได้ทำงานร่วมกับเพื่อนและบุคคล รอบตัว และได้เรียนรู้การดูแลตนเองและผู้อื่น ด้านสติปัญญา เด็กจะได้พัฒนาจากการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เฉพาะหน้า นอกจากนี้เด็กยังได้มีโอกาสสังเกตธรรมชาติรอบตัว ฝึกการตั้งคำถามและพยายามหาคำตอบด้วย ตนเองจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ นอกจากนี้ Rivkin (1995) ได้ให้ตัวอย่างการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่ ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย เช่น กิจกรรมลื่นไถล การวิ่ง การกระโดด การขุด การปลูกผัก การเล่นน้ำ เล่นทราย การเล่นกับอุปกรณ์ต่างๆ ด้านอารมณ์ จิตใจ เช่น การให้เด็กเล่นคนเดียว การเล่นเป็นกลุ่ม การร้องเพลง การสร้างสิ่งต่างๆ ตามจินตนาการ ด้านสังคม เช่น การเล่นร่วมมือกันแก้ปัญหา การปฏิบัติตามคำสั่ง การปฏิบัติตามกฎ การรับรู้และดูแลสุขอนามัยของตนเอง และด้านสติปัญญา เช่น การฟัง การสังเกตธรรมชาติรอบตัว การเลียงเสียงต่างๆ การเล่นตามจินตนาการ การอ่าน การขีดเขียน และการดูแลรักษาสิ่งต่างๆ เป็นต้น ซึ่งการให้ตัวอย่างเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเล่นและการเรียนรู้ที่เป็น รูปธรรม จะช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเล่นที่พัฒนาเด็กได้เต็มศักยภาพ

3. ทศคติของครูต่อการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการเล่นนอกห้องเรียนให้กับเด็ก

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการมีส่วนร่วมและการเป็นผู้สนับสนุน การเล่นนอกห้องเรียน เป็นลำดับที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า ครูมีระดับการ ปฏิบัติตามสภาพที่เป็นจริงด้านการเล่นร่วมกับเด็ก เป็นลำดับสุดท้าย และมีระดับการปฏิบัติตามสภาพที่ควร จะเป็นด้านการเล่นร่วมกับเด็กเป็นลำดับสุดท้ายเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าครูไม่ได้คำนึงถึงบทบาทของ ตนเองในการเล่นร่วมกับเด็ก นอกจากนี้ในด้านการสนับสนุน ครูมีระดับการปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริงด้านการ กระตุ้นให้เด็กคิดและริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยตนเองเป็นลำดับท้ายสุด และมีระดับการปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็น ด้านการเปิดโอกาสให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นลำดับท้ายสุด แสดงให้เห็นว่านอกจากครูจะไม่เล่นร่วมกับ เด็กแล้ว ครูยังเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตัดสินใจด้วยตนเองในระดับน้อยอีกด้วย ขัดแย้งกับ กุลยา ตันติผลา ชีวะ (2551) ที่กล่าวว่า การสอนเด็กปฐมวัยไม่ใช่ว่าการบอกเด็กให้ทำตามคำสั่งของครู แต่การสอนเด็กปฐมวัยคือ การแนะแนวทางและอำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก เด็กสามารถเรียนรู้ได้ผ่านการกระทำ และการสัมผัสสิ่ง ต่างๆ มากกว่าการบอกข้อเท็จจริงจากผู้ใหญ่ ดังนั้นการบอก การอธิบาย การพูดโดยเด็กเป็นผู้รับจึงเป็นวิธีการ ที่ไม่เหมาะสมกับการสอนเด็กปฐมวัย

จากสาเหตุความต้องการจำเป็นที่ได้จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ครูมีความเชื่อว่าการออกนอกห้องเรียนคือการปล่อยให้เด็กเล่นอิสระ ซึ่งเด็กจะได้รับการพัฒนาด้านร่างกายเป็นหลัก จึงทำให้ครูไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก แต่แท้จริงแล้วการเล่นและการเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นการทำกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา โดย Casey (2007) กล่าวว่า ครูควรเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้วางกฎเกณฑ์มาเป็นผู้ให้การสนับสนุน จะช่วยให้ครูมีความใกล้ชิด เป็นที่ไว้วางใจของเด็กมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ครู ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำเด็กในการเล่นนอกห้องเรียนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กล่าวถึงแนวการจัดการเล่นนอกห้องเรียนไว้ว่า ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตลอดเวลา การกระตุ้นความสนใจของเด็ก และพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก ผ่านการเล่นร่วมกับเด็ก ได้สังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะที่เด็กเล่น จะช่วยให้ครูสามารถหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพจากการเล่น นอกจากนี้ครูควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเล่นของเด็กในโอกาสที่เหมาะสม เช่น การสร้างสถานการณ์เพื่อเล่นร่วมกับเด็ก การใช้คำพูด คำถาม เพื่อให้เกิดการสังเกต เพิ่มความคิดสร้างสรรค์ และการคิดริเริ่มด้วยตนเอง และที่สำคัญที่สุดคือ ครูไม่ควรปล่อยให้เด็กเล่นเพียงลำพัง สอดคล้องกับ The Early Years Foundation Stage (2007) ที่ว่า ผู้ใหญ่ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเล่นนอกห้องเรียน และเข้าใจความสำคัญของการเล่นนอกห้องเรียน จะสามารถสนับสนุนการเล่นของเด็กเป็นอย่างดี

ผลการจัดการประชุมกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาทัศนคติที่ดีของครูต่อบทบาทในการเป็นผู้สนับสนุนการเล่นนอกห้องเรียนของเด็กวัยอนุบาล สรุปได้ว่า ควรมีการสร้างความตระหนักให้แก่ครูเกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทครูในการมีส่วนร่วมและเป็นผู้สนับสนุนการเล่นและทำกิจกรรมนอกห้องเรียน จะช่วยให้ครูปรับเปลี่ยนทัศนคติและเอาใจใส่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ดังที่ Tovey (2007) ได้กล่าวว่า ครูที่ดีจะต้องมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก มีการแสดงบทบาทเป็นตัวละครหนึ่งในการเล่น โดยสอดแทรกคำสอนต่างๆ ผ่านบทพูดของตัวละคร จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และไม่เป็นการขัดจังหวะการเล่น ครูควรทำความเข้าใจขีดความสามารถของเด็กแต่ละคน พยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เด็กกำลังสื่อสาร ให้กำลังใจ รับฟังด้วยความเข้าใจ พร้อมทั้งต่อยอดการเล่นผ่านการพูดคุย ชักชวนให้เด็กได้คิด และขยายประสบการณ์ของเด็กให้มากขึ้น ครูที่ดีต้องเป็นผู้ที่สามารถสนับสนุน และขยายประสบการณ์การเล่นของเด็กได้ โดยให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหาสื่อ อุปกรณ์เพิ่มเติม การขยายเวลาในการเล่น การพูดคุยกับเด็ก และการจัดสถานการณ์ กิจกรรม สถานที่ใหม่ๆ ให้เด็กได้ทดลอง นอกจากนี้ครูยังมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเมื่อเด็กพบปัญหา แต่ไม่ควรแทรกแซงการเล่นเร็วเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเลิกเล่นความตั้งใจในการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือที่ดีครูจะต้องเฝ้าสังเกตพฤติกรรมเด็ก หากเห็นว่าเกินกำลังของเด็กจึงค่อยเข้าไปช่วยเหลือ สอดคล้องกับ ภรณ์ คุรุรัตน์ (2535) ที่ว่าครูไม่ใช่ทำหน้าที่สอนอย่างเดียว แต่ต้องเป็นผู้ชี้แนะ ผู้เฝ้าดู ผู้วินิจฉัย ผู้ประเมินผล และสุดท้ายคือการเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่เด็ก

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครู

1.1 ครูควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมที่ได้จากงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเล่นห้องเรียน เพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเล่นนอกห้องเรียนที่สามารถพัฒนาเด็กได้เต็มศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรนำข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางการสนับสนุนครูในการจัดการเล่นนอกห้องเรียน ไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาให้โรงเรียนมีความพร้อม มีพื้นที่ที่หลากหลายเพียงพอ และปลอดภัยสำหรับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนจัดอบรม ให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล พร้อมทั้งให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ดูแลกำกับติดตามผลการจัดการเรียนและการเรียนรู้ นอกห้องเรียนของครูอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการสร้างโปรแกรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล เพื่อส่งเสริมให้ครูจัดการเล่นนอกห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงควรมีการศึกษาการจัดการเล่นนอกห้องเรียนสำหรับเด็กวัยอนุบาล พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางในการพัฒนาในสังกัดอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อการช่วยเหลือและพัฒนาอย่างครอบคลุม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2534). *แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาชั้นเด็กเล็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2551). *รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2551*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน. (2558). *ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา* [ออนไลน์]. จาก: <http://data.bopp-obec.info/emis/index.php> [18 มีนาคม 2558].

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ปีการศึกษา 2555. (2555). *กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน* [ออนไลน์]. จาก: <http://portal.bopp-obec.info/obec55/admin/list> [31 มกราคม 2556].

พัชนี วิ่งยอยฉิม. (2545). *การจัดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาคกลาง*. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรินทร์ ลิ้มสุปรียารัตน์. (2549). *สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาลกรุงเทพมหานคร*. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภรณ์ คุรุรัตน์. (2535). *การเล่นของเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2552). *รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551 – 2552*. กรุงเทพมหานคร: เพลินสตูดิโอ.

วรรณิ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรวรรณ เหมชะญาติ. บรรณาธิการ. (2551). *หลักสูตรรอนุบาลจุฬาลักษณ์ สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Casey, T. (2007). *Environments for outdoor play*. Great Britain: The Cromwell, Trowbridge.

DeBord, K. et al. (2002). *Making the most of outdoor time with preschool children*. United State: North Carolina Cooperative Extension.

Decker, A.C. and Decker, R.J. (2005). *Planning and Administer Early Childhood*. New Jersey : Merrill Publishing Company

Guskey, T.R. (2000). *Evaluating professional development*. California: Corwin Press Inc.

Knight, S. (2009). *Forest schools and outdoor learning in the early year*. Great Britain: TJ International.

Rivkin, S. M. (1995). *The great outdoor: restoring children's right to play outside*. United States of America: NAEYC.

Senge, P. et. Al. (1994). *The Fifth discipline field book: strategies and tools for building a learning organization*. New York: Doubleday.

Tovey, H. (2007). *Playing outdoor*. Great Britain: Bell and Brain.

Tucker, P. (2008). The physical activity levels of preschool-aged children: A systematic review. *Early Childhood Research Quarterly*, 23(4), 547 – 558.

White, J., Eds. (2011). *Outdoor provision in the early years*. London: SAGE.